

Wychowanie religijne dziecka w doświadczeniach M. Montessori

Barbara Surma

Przedszkole Integracyjne Montessori w Krakowie

M. Montessori odkryła, że psychiczne właściwości dziecka pozwalają mu na przyjmowanie tego, co charakteryzuje jego rasę, czyli mowę, kulturę, religię. Dlatego jej zdaniem, problem wychowania religijnego nie podlega żadnej dyskusji, gdyż jest to „tajemniczy fakt, którego dla rozwoju duchowości potrzebuje każdy człowiek, by móc budować swoje społeczeństwo”. Konsekwencją takiego podejścia, było rozpoczęcie pierwszego eksperymentu w Barcelonie przy współpracy Kościoła Katolickiego.

Ojciec Casulleras, misjonarz świętego Wincentego à Paulo, wracając z Gwatemali nosił w sercu przekonanie, że małe dzieci należy wprowadzać do kościoła, aby tam mogły żyć i rozwijać się, gdyż to właśnie kościół jest prawdziwym miejscem wychowania dziecka. Jego zamierzeniem było stworzenie „Domów Dziecięcych” prowadzonych przez instytucje kościelne. W 1910 roku poznał dzieło Marii Montessori, w której opisane było jej pierwsze doświadczenie pracy z dziećmi w *Casa dei Bambini* w Rzymie. Wraz z Ojcem Clascar, z Instytutu di Studi Catalani, zdecydowali się na zastosowanie metody Montessori w przedszkolu w Barcelonie. Inicjatywa szybko się rozprzestrzeniła na wszystkie instytucje zajmujące się dziećmi osieroconymi, prowadzonymi przez siostry św. Wincentego à Paulo na Balearach. Interesujący jest fakt, że inicjatorzy nie znali osobiście Marii Montessori, nie wiedzieli również czy jest w ogóle katoliczką. Jednak, w ich przekonaniu, metoda wychowania opracowana przez Montessori tchnęła wyraźnie duchowością katolicką.

Kiedy Montessori nawiązała osobistą relację z ojcem Casulleras i z jego pracownikami, zrodziła się idea, aby zastosować jej metodę bezpośrednio w wychowaniu religijnym. Dzieło, do którego została zaproszona uczennica i bliska współpracownica Montessori, Anna Maria Maccheroni, rozpoczęło się w Sanktuarium Montserrat. Dodatkowym impulsem do rozszerzenia metody na płaszczyznę wychowania religijnego dla Montessori i jej współpracowników, stał się rozwój ruchu odnowy liturgicznej oraz samo zainteresowanie ojca świętego Piusa X wychowaniem religijnym dzieci.

W tej atmosferze (rok 1915) A. M. Maccheroni zaproponowała eksperyment w nauczaniu religijnym małych dzieci (do tego czasu nauczano tylko młodzież) i zadeklarowała swoją gotowość do wprowadzenia go w szkołach Montessori w Barcelonie w grupie dzieci od trzeciego do szóstego roku życia. Kiedy propozycja została zaakceptowana, ksiądz Mossen Iginio Angles, wierny zasadom montessoriańskim, przygotował odpowiednie miejsce, tzw. „przygotowane otoczenie” – kaplicę, w której dzieciom dano do dyspozycji przedmioty dostosowane do ich wieku i możliwości rozwojowych.

Później Montessori nazwała to miejsce „atrium”, czyli przedsionkiem świątyni na wzór starochrześcijańskich bazylik. Chciała w ten sposób podkreślić szczególną rolę tego miejsca. Pragnęła, aby atrium było miejscem przejściowym między szkołą a kościołem, w którym dziecko zacznie poznawać wielkie prawdy życia chrześcijańskiego i będzie mogło je przeżywać podczas medytacji i modlitwy. Miało to być miejsce życia religijnego. Doświadczenie prowadzone w Hiszpanii zostało przerwane w 1936 roku z powodu wybuchu wojny domowej. Dzieło po II wojnie światowej kontynuowała Adele Costa Gnocchi. Była inicjatorką utworzenia *Stowarzyszenia Marii Montessori dla wychowania religijnego małego dziecka* (1963 r.) z siedzibą w Rzymie oraz Sofia Cavalletti i Gianna Gobbi, które wykorzystały doświadczenie Montessori w opracowaniu metody wychowania religijnego nazwanej Katechezą Dobrego Pasterza.